

de være underkastede samme Vilkaar og Regler som Hærens værnepligtige, men ellers maa Militæret ikke have noget med dem at gøre. I det hele taget skal den civile Ret, de civile Myndigheder tage sig af Sagen. Jeg frygter, som sagt, noget for, at det vil ikke føre til det Resultat, som Lovforslaget egentlig tilsigter, og jeg vil derfor mene, at skal vi faa noget ud af denne Sag nu, bliver det nødvendigt at lade den blive under Militæret. Dersom jeg har forstaaet den højtærede Forsvarsministers Udtalelser i Folketinget rigtigt, har han antydnet, at han kunde tænke sig, at det blev ham, der kom til at ordne Sagen i Stedet for Indenrigsministeren, men under Indenrigsministeriet alligevel. Jeg tror, det vil være nødvendigt at gaa den Vej, at disse værnepligtige, ligesom de staar i Lægdsrullen, i alle andre Henseender behandles som andre værnepligtige og da ogsaa bliver staaende under Militæret, og at man derefter giver dem det civile Arbejde, man har at undvære under Militæret, og som passer til dem. Og skulde det ikke forslaa, kunde jeg tænke mig, at der ikke vilde være nogen uoverstigelig Vanskelighed ved at give dem andet civilt Arbejde, der ikke hører under Militæret, naar det kun blev Forsvarsministeren, der havde Ledelsen af det hele. Jeg tænker, at man fra alle Sider vil være enig om, at dette Lovforslag bør overgives et Udvalg til nærmere Prøvelse, og naar første Behandling er sluttet, skal jeg tillade mig at foreslaa et saadant Udvalg nedsat.

Rambusch: Det foreliggende Lovforslag griber eller kommer i alt Fald, hvis de Tilstande, det forudsætter, udvikler sig, til at gribe saa stærkt ind i hele Hærens Liv, at det ligger nær først at betragte Lovforslaget fra Hærens Synspunkt. Ved Hæren mener jeg — det bemærker jeg udtrykkelig — hele den væbnede Magt, Hæren og Flaaden. Set fra Hærens Synspunkt maa jeg straks paa Forhaand sige, at man ikke kan andet end hilse Lovforslaget med den varmeste Sympati. Der er maaske dem, som vil undre sig noget derover, jeg skal derfor begrunde det nærmere. Det bedste Middel for Befalingsmændene til at uddanne Mandskabet, saaledes som Loven kræver det, er Evnen til at vække Pligtfølelsen, Pligtfølelsen overfor Samfundet og Pligtfølelsen overfor Staten. Naar det lykkes at vække den rigtigt, er det at uddanne Rekrutter en Gerning, der er interessant, fornøjelig og

lønnende, en Gerning, der bringer mere synligt gode Resultater end de fleste andre Virksomheder, og ikke den trivielle, aandsfortærende Gerning, som man er vant til at høre Folk raabe op om. Men overfor Folk, som kommer med den forudfattede, gennemtænkte Beslutning ikke at ville opfylde deres Forpligtelser, men sætte sig paa Bagbenene og gøre, hvad de kan, for at vise deres Opsætsighed, bliver Arbejdet utaknemmeligt og umuligt. Der er neppe noget mere pinagtigt end i Militærtjenesten at have at gøre med Folk, som ikke vil med det gode; ganske vist har man Midler til at bringe dem ret godt frem endda, men det er, som sagt, noget af det ubehageligste, man kan tænke sig i Modsætning til at have med Folk at gøre, der udviser en god Villie. Fra Hærens eller fra Befalingsmændenes Synspunkt kunde jeg altsaa anbefale Lovforslaget paa det varmeste, men naar jeg tager Ordet som Rigsdagsmand og ganske særlig som Ordfører for en Partigruppe, er jeg ikke berettiget til særlig at se paa, hvad der er behageligt for Befalingsmændene. Ganske vist vilde jeg gerne gøre, hvad jeg med Rette kunde, for at gøre dem Tjenesten behagelig, saa meget mere som der fra mange Sider, undertiden fra Sider, man ikke skulde vente det fra, gøres meget for at gøre dem den ubehagelig, men jeg maa fortrinsvis — jeg siger ikke „udelukkende“, men: fortrinsvis — i overvejende Grad se det fra Statens Synspunkt, og fra det Synspunkt maa jeg hævde, at til Rettigheder svarer Pligter. Naar Staten i vid Udstrækning yder sine Medlemmer, sine Borgere Rettigheder, yder dem Fordele, alle de Fordele, et Kultursamfund byder, navnlig under den frie Forfatning, vidtstrakte politiske Rettigheder, Medbestemmelsesret om Statens Skæbne, maa Staten ogsaa ubønhørligt forlange, at de dertil svarende Pligter bliver opfyldt. Nu er dette ikke en almindelig taaget Betragtning, men dette Synspunkt er udformet i Landets Grundlov og har været udformet deri lige fra den 5. Juni 1849 til den Dag i Dag. Jeg skal særlig se paa et Par Paragraffer i den sidst vedtagne Grundlov, som har faaet de Ord med sig, at man haaber fra alle Sider, at den i mange Aar vil danne Grundlaget for Nationens Liv. § 77 betoner, at ingen paa Grund af sin Trosbekendelse kan blive berøvet nogen af sine borgerlige eller politiske Rettigheder, og lige i samme Aandedræt tilføjer Paragraffen, at heller ikke kan nogen af saadanne Grunde unddrage sig nogen almin-